

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ İLE U.Ü. İKTİSADİ ve İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİNİN TÜRKİYE'DEKİ ÜNİVERSİTELER VE FAKÜLTELER İÇİNDEKİ YERLERİ

Mustafa AYTAÇ*

I. GİRİŞ

İstatistiğin, uluslararası olarak 300'e yakın birbirinden farklı tanımı yapılmıştır. Fakat maalesef, Türkiye'de istatistik ile yanlış bilgi verme; bir diğer anlamda istatistiğin yalan söyleme aracı olarak kullanıldığı her zaman ileri sürülmüştür. İngilizlerin ise — istatistiğin büyük sayılar kuramından faydalanarak — bunun böyle olmadığını anlatan güzel bir atasözleri vardır:

"İstatistikler her zaman doğruyu söyler."

Bu araştırmada da yalnızca sayılar ele alınarak yorumlanmağa çalışılmıştır.

Araştırmada öncelikle Uludağ Üniversitesinin Türkiye'deki 27 üniversite içerisindeki konumunu ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bundan dolayı U.Ü.'nin öğretim elemanı sayısını, toplam öğrenci sayısını, fakülte ve yüksek okul sayısını, sahip olduğu kız veya erkek öğrenci yurdunu, 1984 yılındaki toplam kontenjanını ve bir öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısını diğer üniversiteler ile karşılaştırarak sıralamalarda nerelere düştüğü görülmeye çalışılmıştır.

İkinci olarak da U.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinin diğer üniversitelerden İkt. ve İdr. Bil. Fak. ile bir karşılaştırılması yapılmış ve aynı fakültenin Uludağ Üniversitesi içerisindeki yeri ve önemi üzerinde durulmuştur. Bu değerlendirme, diğer yüksek okul ve fakültelerdeki toplam öğrenci sayısını, öğretim elemanı sayısını, bir öğretim elemanına düşen öğrenci sayısını, İkt. ve İdr. Bil. Fakültesinin sayıları ile karşılaştırılarak yapılmıştır.

II. ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ İLE TÜRKİYE'DEKİ DİĞER ÜNİVERSİTELERİN KARŞILAŞTIRILMASI

Bilindiği gibi 6 Kasım 1981 yılında yürürlüğe giren 2547 sayılı Y.Ö.K. ile Türkiye'de bulunan tüm üniversiteler, akademiler, yüksek okullar ve eğitim enstitüleri birleştirilerek 27 üniversiteden oluşmak üzere tekrar örgütlenmişlerdir.

"Uludağ Üniversitesinin, 27 üniversite içerisindeki yeri nedir?" gibi bir soruya cevap arayabilmek için gerekli istatistikî bilgiler Tablo: 1'de bir araya getirilmiştir.

* Yard. Doç. Dr.; Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi

Tablo: 1
27 Üniversitenin Sayısal Değerleri (1)

ÜNİVERSİTE	Toplam Öğrenci Sayısı	Toplam Öğretim Elemanı Sayısı (2)	Toplam Fakülte Sayısı	Toplam Yüksekokul Sayısı	1984 Yılındaki Toplam Kontenjanı (3)	Sahip Olduğu Öğrenci Yurdu Türü	Öğretim Elemanı Başına Düşen Öğrenci Sayısı
Akdeniz Üniv. (4)	4523 (20)	267 (21)	3	5	2476 (18)	E ⁺ K ⁺	17.3 (18)
Anadolu Üniv. (5)	8821 (14)	563 (12)	7	7	3883 (9)	E ⁺ K ⁺	13.5 (11)
Ankara Üniv.	29142 (3)	2200 (2)	11	6	8037 (2)	E ⁻ K ⁻	13.2 (9)
Atatürk Üniv.	17692 (6)	831 (10)	9	5	4296 (6)	E ⁺ K ⁺	21.3 (22)
Boğaziçi Üniv.	3956 (21)	342 (17)	4	2	1257 (24)	E ⁺ K ⁺	11.6 (7)
Cumhuriyet Üniv.	2609 (24)	277 (20)	4	3	1496 (22)	E ⁺ K ⁺	19.4 (3)
Çukurova Üniv.	7604 (15)	568 (13)	6	9	3364 (14)	E ⁺ K ⁺	13.4 (10)
Dicle Üniv.	5516 (18)	124 (24)	6	6	2172 (20)	E ⁺ K ⁺	44.5 (27)
Dokuz Eylül Üniv.	23659 (4)	929 (8)	8	10	6551 (4)	E ⁻ K ⁻	25.4 (24)
Ege Üniv.	11866 (10)	1507 (4)	7	3	3304 (13)	E ⁻ K ⁻	7.8 (1)
Erciyes Üniv.	3398 (22)	90 (26)	5	3	1513 (21)	E ⁺ K ⁺	37.8 (26)
Fırat Üniv.	3105 (23)	295 (19)	5	3	1422 (23)	E ⁺ K ⁺	10.5 (5)
Gazi Üniv.	37102 (2)	1501 (5)	9	12	8346 (1)	E ⁻ K ⁻	24.7 (23)
Hacettepe Üniv.	18000 (5)	1972 (3)	10	8	5299 (5)	E ⁺ K ⁺	9.1 (2)
İnönü Üniv.	1158 (26)	104 (25)	3	2	658 (26)	E ⁻ K ⁻	11.1 (6)
İstanbul Üniv.	37740 (1)	2476 (1)	12	6	7895 (3)	E ⁻ K ⁻	15.2 (14)
İ.T.Ü.	16390 (7)	1121 (7)	11	2	4100 (7)	E ⁻ K ⁻	14.6 (13)
Karadeniz Üniv.	6916 (16)	505 (16)	666	6	2991 (16)	E ⁺ K ⁺	13.7 (12)
Marmara Üniv.	16000 (8)	849 (9)	10	2	3695 (12)	E ⁻ K ⁻	18.8 (21)
Mimar Sinan Üniv.	2550 (25)	248 (22)	3	—	623 (27)	E ⁻ K ⁻	10.3 (4)
O.D.T.Ü.	15325 (9)	1323 (6)	6	3	3804 (10)	E ⁺ K ⁺	11.7 (8)
On Dokuz Mayıs Ü.	5085 (19)	313 (18)	5	5	2322 (19)	E ⁻ K ⁻	16.2 (16)
Selçuk Üniv.	10100 (13)	548 (15)	8	4	3748 (11)	E ⁺ K ⁺	18.4 (20)
Trakya Üniv.	6305 (17)	174 (23)	4	6	3042 (15)	E ⁻ K ⁻	36.2 (25)
Uludağ Üniv. (6)	11033 (11)	656 (11)	10	3	3978 (8)	E ⁻ K ⁺	16.5 (17)
Yıldız Üniv.	10146 (12)	554 (14)	4	2	2875 (17)	E ⁻ K ⁻	18.3 (19)
Yüzüncü Yıl Üniv.	703 (27)	44 (27)	3	—	724 (25)	E ⁺ K ⁺	16.0 (15)

- 1) Uludağ Üniversitesi verileri hariç, diğer veriler Milliyet Gazetesinin 21 Mayıs 1984 ile 2 Haziran 1984 tarihleri arasında üniversitelerden alarak yayınladığı bilgilerden derlenmiştir.
- 2) Prof. Dr. + Doç. Dr. + Yrd. Doç. Dr. + Arş. Gör. + Öğr. Gör. + Uzm. + Okt. + Çev. = Öğretim elemanı olarak alınmıştır.
- 3) E = Erkek, K = Kız, (+) = var ve (-) yok anlamında kullanılmıştır.
- 4) Parantez içerisindeki rakamlar o sütundaki büyüğe sıralanış sırasını vermektedir.
- 5) Açık öğretim fakültesine kayıt edilen öğrenciler dahil edilmemiştir.
- 6) Uludağ Üniversitesinin verileri, U.Ü'nin bastırması olduğu "Uludağ Üniversitesi 1984" isimli kitaptan alınmıştır.

Tablo: 1'den de açıkca görüleceği gibi Uludağ Üniversitesi gerek sahip olduğu toplam öğrenci sayısı gerekse toplam öğretim elemanı açısından üniversiteler içinde 11. sırayı almaktadır. Sahip olduğu fakülte açısından ise Hacettepe Üniv. ve Marmara Üniv. ile 3. lüğü paylaşmaktadır. U.Ü. 1984 yılında alacağı öğrenci sayısına göre ise sıralamadaki yerini biraz daha yükseltmekte ve 8. olmaktadır. Ayrıca U.Ü. nin 1984 yılında alacağı öğrenci sayısı yedi üniversitenin (Boğaziçi, Cumhuriyet, Erciyes, Fırat, İnönü, Mimar Sinan ve Yüzüncüyıl Üniversitesi) her birisinin içinde barındırdığı toplam öğrenci sayısından daha fazladır. Öğretim elemanı başına düşen ortalama 16,5 öğrenci sayısı ile de 17. durumdadır ki, bu Türkiye genelinde bir öğretim üyesi başına düşen ortalama öğrenci sayısı olan 15.6 civarındadır.

Üç büyük ilde bulunan (İstanbul, Ankara, İzmir) 12 üniversite ile diğer 15 üniversitenin de bir karşılaştırılmasını yaparak aralarındaki ilişkiler incelenebilirdi. Fakat bunu yapabilmek için gerek üç büyük il merkezindeki gerekse diğer il merkezlerindeki ayrıntılı verilere ihtiyaç olacaktı. Örneğin Sakarya ilindeki Sakarya Devlet Mimarlık Mühendislik Fakültesi Yıldız Üniversitesi içerisinde gözükmektedir. Eğer bu verilere sahip olabilseydik, YÖK kurumundan önce ve sonra olmak üzere üç büyük ildeki üniversiteler ile diğer üniversiteleri karşılaştırma olanağını bulabilirdik. Bu karşılaştırmayı yalnızca öğretim üyeleri düzeyinde olmak üzere bazı üniversiteleri ele alarak Y.Ö.K. yapmış ve yayınlamıştır¹.

Üç büyük ildeki toplam 12 Üniversite çıkarılırsa, geri kalan 15 üniversite içerisinde acaba U.Ü.'nin yeri nedir? Bu bakış açısından U.Ü.'nin toplam öğrenci sayısı, toplam öğretim elemanı sayısı, toplam kontenjanı olarak Atatürk Üniversitesinden sonra geldiği, fakat buna karşılık sahip olduğu fakülte sayısı bakımından birinci olduğu görülmektedir.

Gerek tüm Türkiye'deki gerekse üç büyük il dışındaki üniversitelere bakarak açıklıkla şunu söyleyebiliriz ki, U.Ü. Türkiye'nin — özellikle son 5-6 senede olmak üzere — en hızlı gelişen üniversitesidir. Bunun değişik nedenleri olabilir. Şurası açıktır ki, hem Bursa'nın bir sanayi kenti olması, hem U.Ü.'nin gelişmelere açık olması ve yönetimin yeni öğretim elemanları temin ederek yeni fakültelerin açılmasına olanak tanınması bunun nedenleri olarak değerlendirilebilir.

III- U.Ü. İKTİSADİ ve İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİNİN YERİ

Bilindiği gibi U.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Bursa Üniversitesi İktisadi ve Sosyal Bilimler Fakültesi ile Bursa İktisadi ve Ticari Bilimler Akademisinin birleşmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Bu bakımdan da gerek öğretim elemanı sayısı gerekse öğrenci sayısı bakımından Türkiye'nin en büyük fakültelerinden birisi haline gelmiştir.

Bu bölümde U.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, gerek diğer üniversitelerde var olan benzerleriyle gerekse U.Ü. içerisindeki diğer fakültelerle karşılaştırılmıştır.

Tablo 2 den de görüldüğü gibi İkt. ve İdr. Bil. Fak. olarak (ekstren öğrenciler hariç) en fazla öğrenciyi alan fakülte U.Ü. İkt. ve İdr. Bil. Fakültesidir. Fakat İstan-

1 YÖK Yayını, 1981 Y.Ö. Reformu ve İki Yıllık Uygulama Sonuçları S. 19 ve 21.

bul Üniversitesinde ayrı fakülteler olarak kabul edilmiş İşletme ve Siyasal Bilimler Fakültesini de (tek bölümü Kamu Yönetimidir) İktisat fakültesi ile ele alırsak bu fakültelerin alacağı toplam öğrenci sayısı 1525'e ulaşmaktadır.

U.Ü. İkt. ve İdr. Bil. Fakültesinin aldığı öğrencilerin bu dalda eğitim görecektir olan toplam öğrencilere göre yüzdesi ise 16.2 dir. Bir başka deyişle Türkiye'de İkt. ve İdr. Bil. Fakültesine girecek her yüz öğrenciden onaltı tanesi U.Ü. İkt. İdr. Bil. Fakültesine alınmaktadır.

Bu fakültelerin sahip oldukları bölüm sayılarını karşılaştırdığımızda ise, YÖK'ün önerdiği tüm bölümleri içeren iki tane İkt. İdr. Bil. Fakültesi vardır. Bunlar Gazi ve U.Ü. içindeki fakültelerdir. Teşkilat yapısı biraz değişik olmakla beraber İstanbul Üniversitesi de bu üniversitelerin içine katılabilir.

Tablo: 2
İkt. ve İdr. Bilimler Fakültelerine Genel Bakış

ÜNİVERSİTE	İkt. ve İdr. Bil. Fak. (1)	Bölüm Sayısı	1984 yılında alacağı öğrenci sayısı (2)
Akdeniz Ün.	—		
Anadolu Ün.	+	3	960
Ankara Ün.	—		
Atatürk Ün.	+	1	30
Boğaziçi Ün.	+	4	410
Cumhuriyet Ün.	—		
Çukurova Ün.	+	2	200 (210)
Dicle Ün.	—		
Dokuz Eylül Ün.	+	5	900 (1000)
Ege Ün.	—		
Erciyes Ün.	+	2	175
Fırat Ün.	—		
Gazi Ün.	+	7	1180 (800)
Hacettepe Ün.	+	4	370
İnönü Ün.	+	1	30
İstanbul Ün.	+	5	825
İ.T.Ü.	—		
Karadeniz T. Ün.	+	2	150
Marmara Ün.	+	5	680 (300)
Mimar Sinan Ün.	—		
Ondokuz Mayıs Ün.	—		
O.D.T.Ü.	+	4	395
Selçuk Ün.	—		
Trakya Ün.	—		
Uludağ Ün.	+	7	1220
Yıldız Ün.	—		
Yüzüncüyıl Ün.	—		
TOPLAM	(+) = 14		7525 (2310)

Kaynak: ÖSYM, 1984 İkinci basamak sınavı kılavuzundan derlenmiştir.

(1) (+) işaretler bünyelerinde İkt. ve İdr. Bil. Fakültesi olan üniversiteleri, (—) lerde olmayan üniversiteleri göstermektedir.

(2) Parantez içindeki rakamlar bu fakültelerin ekstern olarak kabul ettiği öğrenci sayılarını göstermektedir.

Tablo: 3
Uludağ Üniversitesi Bünyesindeki Fakültelerin Karşılaştırılması

FAKULTE	1. Sınıfdaki Öğrenci Sayısı	Toplam Öğrenci Sayısı	Öğretim Elemanı Sayısı	Öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı	1983 de alınan öğrenci yüzdesi	Toplam öğrenci sayısının içindeki yüzde	Öğretim elemanı içindeki yüzde
Tıp Fakültesi	334	901	191	4.7	8.86	8.16	29.28
İkt. İdr. Bil. Fak.	1250	4311	105	41.0	33.17	39.08	16.15
Müh. Fak.	173	449	52	8.6	4.59	4.08	8.00
Balıkesir Müh. Fak.	147	385	50	7.7	3.90	3.49	7.69
Balıkesir Turz. İşlet. ve Otelcilik Yüksek Oku.	230	500	23	21.7	6.10	4.53	3.50
Balıkesir Meslek Yük.Ok.	232	322	11	29.2	6.15	2.94	1.69
Veteriner Fak.	109	343	25	13.7	2.89	3.10	3.85
Ziraat Fak.	122	239	28	8.5	3.23	2.18	4.30
Eğitim Fak. ve Eğitim Yüksek Okulu	433	1376	50	27.5	11.49	12.47	7.69
Necatibey Eğ. Fakültesi	350	1364	64	21.3	9.28	12.34	9.86
İlahiyat Fak.	220	675	34	19.8	5.83	6.12	5.28
Fen-Edebiyat Fak.	168	168	17	9.9	4.45	1.53	2.64
TOPLAM (1)	3768	11.033	650	Ort.= 16.9	100.0	100.0	100.0

Kaynak: Uludağ Üniversitesi 1984, U.U. Basımevi 1984, S: 13 ve S. 16-17.

(1) Rektörlük Bünyesindeki 6 okutman toplam öğretim elemanı sayısından düşülmüştür.

O.D.T.Ü., Boğaziçi Üniv. ve Çukurova Üniversitesi bünyesinde bulunan İkt. ve İdr. Bil. Fakültesinde eğitim İngilizce olarak sürdürülmektedir. Ayrıca Marmara Üniv. de aldığı 680 öğrenciden 130 tanesini ayırmakta ve bunlara İngilizce dilinde eğitim yaptırmaktadır.

Bu veriler ve karşılaştırmalar ile U.Ü. İkt. ve İdr. Bil. Fakültesinin, üniversiteler içerisindeki var olan en büyük (gerek öğrenci sayısı gerekse fakülte ve öğretim elemanı sayısı) fakülte olduğu ileri sürülebilir.

Tablo 1'den de görüleceği gibi U.Ü. İkt. ve İdr. Bil. Fak. öğretim elemanı sayısı tek tek olmak üzere Yüzüncüyıl Üniv., Erciyes Üniv. ve İnönü Üniversitesindeki öğretim elemanları sayısından daha fazladır.

Tablo 3'den de açıkça belirlendiği gibi, U.Ü. İkt. ve İdr. Bil. Fakültesinin sahip olduğu toplam öğrenci sayısı; Boğaziçi Üniv., Cumhuriyet Üniv., Erciyes Üniv., Fırat Üniv., İnönü Üniv., Mimar Sinan Üniv. ve Yüzüncü Yıl Üniversitesinin ayrı ayrı sahip oldukları toplam öğrenci sayılarından daha fazladır.

Uludağ Üniversitesi bünyesinde İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinin yeri ve önemi ise tablo 3 yardımı ile açıklanabilir. Gerek birinci sınıftaki öğrenci sayısı gerekse toplam öğrenci sayısı açısından İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, U.Ü. Fakülte ve yüksek okulları arasında birinci sırayı almaktadır ve ikinci olan fakülte veya yüksek okulun 1983 yılında aldığı öğrenci sayısı ve toplam öğrenci sayısının yaklaşık üç buçuk katıdır. Öğretim elemanı sayısı bakımından ise tıp fakültesinden sonra ikinci gelmektedir ve U.Ü. öğretim elemanlarının % 16'sını bünyesinde barındırmaktadır. Öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı ise 41 olup, bu sayı gerek Türkiye gerekse U.Ü. ortalamasının çok üzerindedir.